

ועוננו (מימין) במכונית המשטרה
"רק רצינו לבלות קצת עם סינר..."

דומה למובלעת המארונית בצפון ולמובלעת הדרונית בהריהשוף. כדי להקים מיני-מדינה כזאת, בעלת ממשל עצמאי וצבא עצמאי, היה על השיעים להשתלט על מחנות הפליטים הפלסטיניים הגדולים המצויים באזור זה: ראשידה ליד צור, עין אל-ח'ילווה ומיה-זימה ליד צידון וצברה, שאתילא, בורג' אל-כראג'נה ליד ביירות. מחנות אלה מוגנים על-ידי הכוחות הפלסטיניים, הנאמנים לערפאת. כוחות אלה, המורכבים מכל האוכלוסיה הגברית של המחנות, יודעים היטב כי במציאות הלבנונית, כיבוש פירושו טבח. הם מגינים על חיי נשותיהם וילדיהם, פשוטו כמשמעו, וימנעו רוח-הקרב המפתיעה. **איך התפתח הקרב?** השיעים ניסו לכבוש את כל המחנות הפלסטיניים באזור. הם הטילו מצור רצחני על ראשידה, שאתילא ומחנות אחרים. הם נתקלו בהתנגדות נואשת ועקשנית של הכוחות הפלסטיניים, ולא הצליחו לתרום אל מרכזי המחנות. אולם הם הטילו עליהם מצור, ועל המחנות איים חורבן.

הפלסטינים פתחו במתיקה מוחצת על העיירה הגדולה מע'רושה, מדרום מיוחד לצידון, וכבשו אותה בקרב ממושך ועקוב-דם, מול היריב העולה עליהם פיכמה. משם הם מתקרמים מערבה, לעבר הכפר אל-ע'זיה, ומיוצאים לעבר אנקו. הם שולטים עתה באש, על כביש-החוף החיוני, המחבר את צידון עם צור, ובכך השיגו לא רק ניצחון מהמם, אלא גם יתרון אסטרטגי חשוב.

איך מגיבים הכוחות האחרים? מול עליית השיעים, הנתמכים על-ידי הסורים השנואים, תומכים בפלסטינים שאר הכוחות. ביניהם: אויביהם-בנפש מאתמול, אנשי הפלאנגות והנשיא אמין אל-ג'ומייל, וגם הדרושים של וליד ג'ונבלט. ממשלת ישראל, לעומת זאת, תומכת בשיעים, אך בהירות. חתם ההתקנות קלית-הדעת של אריאל שרון, שולטת עתה בכיפה ההזירות הארציות של יצחק רבין.

כיום אין למאבק משמעות ישירה לגבי ישראל, הנושא הוא פנימי-לבנוני, והפלסטינים מתגוננים מפני הסכנה המתמדת של רצח-עם, המאיימת עליהם. אולם להתבססותם של מחנות הכוחות הפלסטיניים של יאסר ערפאת בררוס-לבנון יש משמעות מדינית — וקשה להניח כי ממשלת-שמיר-פרס-רבין תהיה אדישה לכך.

במדונה

הנעם מקץ 39 שנים

איך לסלק עם בצורה תרבותית?

השבוע מלאו 39 שנים ליום הגדול ביותר בחייו של דוד: היום שבו נודע כי עצרת האומות המאוחדות החליטה ברוב הדרוש של שני-שלישים, להקים מדינה יהודית.

למעשה היתה ההחלטה מס' 181 מקיפה יותר. היתה זאת תוכנית מפורטת בת עמודים רבים, שהסעיף הקובע בה אמר: "מדינות עצמאיות ערבית ויהודית והמישטר הבינלאומי המיוחד לעיר ירושלים... יקומו בפלסטיין".

היהודים, שנהרו אז לרחובות כדי לצהול ולרקוד, שמו לב רק למה שנראה להם כעיקר: הקמת המדינה היהודית, מי שנשאר בחיים כעבור 39 שנים, מבין אותם חוגגים, יכול היה לשאול את עצמו: האם המדינה, כפי שהיא נראית עכשיו, היא המדינה שעליה חלמו אז?

הפלסטינים, שקיבלו את ההחלטה בזעם, יכלו השבוע להרהר על השאלה אם נהגו מנהיגיהם או בתבונה, כאשר רחו את החלטת-הא"מ ופתחו במלחמה. הצעירים אשר יצאו השבוע לרחובות כדי ליירות אבנים ולהניף דגלים לאומיים, צריכים היו לשאול את עצמם אם יש טעם במשך המחאה הזאת, אחרי שאש"ף הצהיר בשנים האחרונות על החלטתו לקבל בדרייב את החלטת-החלוקה.

על האווירה השוררת כיום בעיר ירושלים, שסופחה כולה לישראל ב-1967, ניגוד להחלטה, העיר פסוק אחר שיצא מפי טדי קולק, ראש העירייה, בסירו ב-29 בנובמבר ברובע המוסלמי בעיר העתיקה. אחרי שבוע של פוגרומים, שיבח קולק את פעילי הרובע היהודי: "גם הם רוצים שלא יהיו פה ערבים, אבל הם עושים זאת בצורה מתורבתת". התרבות של ירושלים, אחרי 39 שנים.

פרשות

הנה האישו

מבוהל? קצת משועשע?

ניר יצא לושינגטון מייד, כדי להתחיל לטפל בנושא. השלב הבא, והמכאיב לפרס, היה הקרע — שהוצע ככל האפשר — בינו לבין שווימר. איש-העסקים זעם על הרחקתו מהעיסקה, ואולי זעם יותר עם האופן שבו הורחק ממנה. אין זה חריג אצל פרס, להרחיק את אחד ממקורביו בצורה פוגעת ביותר. שווימר הפסיק לפקוד את לישתו של פרס במשך כמה חודשים.

השניים יש המשערים, כי הפיוס הושג בצורת חבר שלישי, אולי אלחנן ישי. שווימר ליווה שוב את פרס לארצות-הברית, סמוך לסיום כהונתו כראש-הממשלה, והשתתף בפגישות מצומצמות, כאילו לא אירע דבר בינו לבין פרס. נראה כי היחסים שבו לקרבותם.

הוכחה נוספת לכך ניתנה מייד אחרי הרוטציה. שווימר מונה כיועץ מיוחד ללא שכר לממלא-מקום ראש-הממשלה, הלא הוא שיממון פרס. תוארו החדש של שווימר: "יועץ ממלא-מקום ראש-הממשלה-לענייני-תיעושיהנגב".

שר בכיר במערך סיפר שבוע, כיצד הפציר פרס לא מכנר בו ובצמיתיו: "שלונו את שווימר בענייני הנגב. יש לו רעיונות! כשהוא בעל-תואר ארוך ומרשים שכזה, יועץ ממלא-מקום...". החתובב שווימר בגאווה ברחות העולם והתקבל ברצועת פתוחות לרווחה.

כיום הרביעי בערב, עת הגיעו שרי המערך לישיבה השבועית של "שרינו", הם ראו את שווימר ופרס מסתדרים סביב-עניינים. כמה מ"שרינו" העידו שהם נראו כשותפים לדרך וכמאוחדים מתמיד.

חכר שהעביר את המיטען אומנם נחת בשלום כנמלה-תעופה ראבאד שבט-הראן, אך תחת נציגי המצבא, השתלטו עליו אנשי ה"מישמורת המהפכניים", והותירו את אנשי-הצבא בידיים ריקות.

בתמורה לכך שוחרר ב-19.9.85 הכומר האמריקאי בנג'מין וייר על-ידי החיזבאללה.

על-פי אותם הפירסומים, טילפן הנשיא רונלד רגן אל פרס והודה לו נרגשות. מכאן — שהיה בעניינים וידע.

ימים אחרים אחריו בוצע, על-פי אותם המקורות, המישלוח השני. הפעם נחת מטוס עם מיטען של טילי הוק כנמלה-תעופה של טבריו שבצפון-איראן. מכיוון שנמלה-תעופה זה נשלט על-ידי הצבא, הגיע המישלוח למחוז חפצו, אלא שהמקבלים התאכזבו מכך שהטילים היו מדגם מיושן ולא ענו על דרישותיהם. על-פי הפירסומים, זעמו האיראנים וגם חשוקי, וסירבו לשלם בעד המישלוח.

המישלוח השלישי והאחרון, על פי אותם מקורות, התבצע באוקטובר 1985 וכלל כמה מאות טילי לאו וחלפים למטוסי פנטום.

אישה-עסקים נימרודי הכחיש בתחילת-השבוע שהיה שותף למישלוחים ושהיה לו רווח כלשהו מהם.

בינואר 1986 היתה נקודת-הימפה. כתוצאה מלחצים אמריקאיים, נוצרה אי-נוחות כללית מהתופעה, שלפיה פעלו בעיסקה פוליטית בהיקף שכזה אנשי-עסקים פרטיים. אחרי שנפרצה הדרך, חדלו בנייה-הערכובה האמריקאיים לשמש כמטרה הראשית של המיבצע והיקף העיסקה התעצם. גם הפאשלות שליוו את שלושת המישלוחים, על-פי הגירסה, לא תרמו לחיזוק מעמדם של נימרודי ושווימר. פרס החליט לנתק את השניים מהעיסקה, ולמנות חתם כמתאם את עמירם ניר, יועצו לענייני-טרור (ראה כתבה). ניר נבחר, יש לשער, מפני שהמתאם האמריקאי למיבצע היה סגן-אלוף אוליבר גורת, האחראי על הפעולות כנגד טרור כמעוצה לכיטחון לאומי, תפקיד המגביל איכשהו לתפקידו של ניר.

על-פי הפירסומים הרוים, שררה, מייד עם חילופי-הגברי בצוות, אווירה טובה. נימרודי אף ערך היכרות בין ניר לבין חשוקי.

ניר יצא לושינגטון מייד, כדי להתחיל לטפל בנושא.

השלב הבא, והמכאיב לפרס, היה הקרע — שהוצע ככל האפשר — בינו לבין שווימר. איש-העסקים זעם על הרחקתו מהעיסקה, ואולי זעם יותר עם האופן שבו הורחק ממנה. אין זה חריג אצל פרס, להרחיק את אחד ממקורביו בצורה פוגעת ביותר. שווימר הפסיק לפקוד את לישתו של פרס במשך כמה חודשים.

השניים יש המשערים, כי הפיוס הושג בצורת חבר שלישי, אולי אלחנן ישי. שווימר ליווה שוב את פרס לארצות-הברית, סמוך לסיום כהונתו כראש-הממשלה, והשתתף בפגישות מצומצמות, כאילו לא אירע דבר בינו לבין פרס. נראה כי היחסים שבו לקרבותם.

הוכחה נוספת לכך ניתנה מייד אחרי הרוטציה. שווימר מונה כיועץ מיוחד ללא שכר לממלא-מקום ראש-הממשלה, הלא הוא שיממון פרס. תוארו החדש של שווימר: "יועץ ממלא-מקום ראש-הממשלה-לענייני-תיעושיהנגב".

שר בכיר במערך סיפר שבוע, כיצד הפציר פרס לא מכנר בו ובצמיתיו: "שלונו את שווימר בענייני הנגב. יש לו רעיונות! כשהוא בעל-תואר ארוך ומרשים שכזה, יועץ ממלא-מקום...". החתובב שווימר בגאווה ברחות העולם והתקבל ברצועת פתוחות לרווחה.

כיום הרביעי בערב, עת הגיעו שרי המערך לישיבה השבועית של "שרינו", הם ראו את שווימר ופרס מסתדרים סביב-עניינים. כמה מ"שרינו" העידו שהם נראו כשותפים לדרך וכמאוחדים מתמיד.

שווימר את רחש-ליבו, הערכתו ואולי גם מחויבותו. אלה היו היחסים בין השניים — יציבים וקרובים — עד להתפתחות בפרשת הנשק האיראני.

"נכס" אסטרטגי

את פרשת הנשק האיראני בימי ממשלת-פרס יש לחלק, מבחינת גיבוריה הישראליים, לשניים: מתחילתה ועד ינואר 1986, מינואר 1986 ועד לפיצוזה בנובמבר 1986.

על פי הפירסומים בעיתונות הורה הפגיש חשוקי בקיץ 1985 את נימרודי ושווימר עם מנושאר גורבניפאר, עוזר לראש-ממשלת איראן. נימרודי, שהיה מיוזר במשך שנים עם חשוקי, הכיר היטב את איראן, בעיקבות 10 שנות שירותו שם כנספח צבאי. שווימר הביא עימו כרוניה אלה קשריו המצויינים בווינגטון, ולא פחות מכך — קשריו המצויינים עם שיממון פרס.

בעיקבות הפגישה הציעו שווימר ונימרודי לפרס כי ישראל תספק בתיוכם נשק וחלפים לאיראן, כתמורה על כך, חזו: תוכה ישראל כמירע מודיעיני על המתרחש באיראן.

● תחוק שם את מעמדן של קבוצות פרו-אמריקאיות על חשבון הגורמים הקיצוניים במישטרו של חומייני. ● תוכיה לארצות-הברית שהיא נכס אסטרטגי, על-ידי תרומתה לשיחרור בנייה-הערכובה האמריקאיים (מיפלת-ההשם) כלבנון. ● אולי אף תקל על מצבם של יהודי איראן.

שווימר, כמקורב ביותר אל פרס, וראי שיוק תפקיד ראשי בתהליך מתן ההסברים לפרס. פרס אכן השתכנע. הוא נועץ ביצחק רבין, שריהיטחון, וביצחק שמיר, שר-החוץ דאז. השלושה וכו, מאוחר יותר, הכניו "פורום ראשיה-ממשלה". פורום זה נוכר גם כפורום שטיפל בפרשת השב"כ בשלביה העדיניים.

לא כל מי שנועצו עימם השלושה התלהבו מהרעיון. יש מי שחששו לתדמיתה של ישראל הרב. יש בארצות-הברית, של ירלון הרב, יש גם מי שלא ראו בעין יפה את שותפותם של אנשי-עסקים פרטיים, כגון שווימר ונימרודי, בעיסקה.

שווימר, כמקורב ביותר אל פרס, וראי שיוק תפקיד ראשי בתהליך מתן ההסברים לפרס. פרס אכן השתכנע. הוא נועץ ביצחק רבין, שריהיטחון, וביצחק שמיר, שר-החוץ דאז. השלושה וכו, מאוחר יותר, הכניו "פורום ראשיה-ממשלה". פורום זה נוכר גם כפורום שטיפל בפרשת השב"כ בשלביה העדיניים.

לא כל מי שנועצו עימם השלושה התלהבו מהרעיון. יש מי שחששו לתדמיתה של ישראל הרב. יש בארצות-הברית, של ירלון הרב, יש גם מי שלא ראו בעין יפה את שותפותם של אנשי-עסקים פרטיים, כגון שווימר ונימרודי, בעיסקה.

המקביל של ניר

על-פי פירסומים שמקורם ב-יונגרט האמריקאי, המישלוח הראשון כלל כלי-נשק

הוא התבצע באוגוסט 1985. מטוס